

เทศน์เช้า วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต. คลองตากค อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

วันนี้วันพระ เวลาวันพระ เห็นใหม่ วันพระเป็นวันทำบุญ พระพุทธเจ้าตรัสไว้วัน
ปกตินี้เป็นวันของเรา วันพระเป็นวันของใจ หาอาหารให้ใจ ใจของเรามันต้องมีที่พึ่ง
ถ้าใจของเรามันไม่มีที่พึ่งมันว่าแหวนะ

คุณ อังค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกใน สโมสรมันนิบาต ในเวลาเร่ร่อน
อยู่ทุกคนเร่ร่อนอยู่ แต่จิตได้สำนึกทุกคนว่าแห่ว ทุกคนทุกข์หมดนะ เราเกิดมามีต้นทุน
ต้นทุนคือชีวิตใจ ต้นทุนนี้เกิดขึ้นมาแล้วเรามาใช้ต้นทุนนั้น ถ้าแสวงหากำไรเราได้กำไร
ถ้าเราไม่แสวงหากำไรเราจะติดดอกเบี้ยยนะ เราจะขาดทุน ขาดทุนนี้เป็นดอกเบี้ยย แล้วจิต
นี้ ต้นทุนนี้ก็ต้องเกิดต้องดับไป ตามแต่กำไรและขาดทุนอันนั้น ใจ เราเกิดมาเราถึงต้องหา
ความกำไรของเรา เราต้องทำบุญกุศล เขาจะว่าอย่างไรเรื่องของโลกเขาจะ เรื่องของ
กิเลส

คนเราเกิดมานั่งงานมากแสนมากอยู่แล้ว เกิดมาต้องทำมาหากิน ต้องแสวงหาของ
เรา จะมีเวลาที่ไหนไปทำบุญกุศล เวลาพูดอย่างนี้มันพูดได้ แต่เวลาทุกข์มันไม่เข้าใจว่า
ทุกข์เพราะเกิดอะไร เวลาเข้าใจตามกิเลส เห็นใหม่ เราเกิดมาเราต้องทำมาหากิน เราต้อง
แสวงหาของเรา นั้นเป็นงานของเรา มันมองด้วยตาเนื้อ ตาเนื้อ เห็นใหม่ เราหลับตาเราก็
ไม่เห็นแล้ว สิ่งต่างๆ ในโลกนี้มีอยู่แล้วเราก็มองไม่เห็น เพราะเราหลับตาเราก็มองไม่เห็น
แต่ถ้าหัวใจมันทุกข์ร้อนอยู่นะ มันเปิดตาขึ้นมามันจะเห็นนะ เห็นตามต้นทุน เห็นว่าจิตนี้
มันมีอยู่ จิตนี้ต้องเกิดต้องตายตามกระแสของกรรมไป

นี่ต้นทุนของเรามี เห็นใหม่ เกิดมานี้ วันพระ พระต้องภิกขาจารบิณฑบาต
ดำรงชีวิตไปไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใคร พระนี่เหมือนนก เห็นใหม่ มีปีกและหาง บินไปหา
กิน แล้วไม่คิดในต้นไม้อะไร กินผลไม้ที่นั่นเสร็จแล้วก็บินไป พระต้องทำตัวอย่างนั้น เห็น
ใหม่ บิณฑบาตมาเพื่อดำรงชีวิตแล้วเพื่อการประพฤติปฏิบัติ ทาน ศีล ภาวนา ประพฤติ
ปฏิบัติมา

เราบวชนะ ถ้าเราบวช บวชขึ้นมาเป็นเพศ เห็นไหม เพศหญิง เพศชาย เพศบรรพชิต เพศบรรพชิตนี่เป็นนักต่อสู้ เป็นนักพยายามต่อสู้เอากิเลส เอาต้นทุนนี้ให้ได้ กำไรมากๆ กำไรขาดทุนนี้เราต้องแสวงหาไปเป็นอมิส ถึงที่สุดแล้วกำไรขาดทุนนี้ ผลดี และผลชั่วทั้งไว้ในโลก เรื่องของโลกเขา เรื่องของสมมุติ ใจนี้พ้นไปจากกิเลสด้วยการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราบวช เห็นไหม บวชมาได้แต่เพศมานี้ เรื่องของโลกเขา เป็นพระ เราเห็นพระเราก็ต้องกราบต้องไหว้ เพราะพระเป็นผู้ที่ไม่มีอาชีพ พระนี้ไม่แสวงหาไม่แข่งขันกับใคร พระนี้เป็นผู้ที่ว่าทำลายกิเลส ผู้ที่ว่าดำรงชีวิตด้วยกติกขาจาร เป็นเนืองนาบุญของโลก

แล้วเราเป็นคฤหัสถ์ เราเป็นผู้ที่ว่าต้องการเนืองนาบุญของโลก เราจะหว่านพืช หว่านต้นข้าวไปในเนืองนาของเรา ถ้าเราหว่านต้นข้าวไปในเนืองนาของเรา ข้าวเรงอกงามขึ้นมา เห็นไหม เราต้องเก็บเกี่ยว เราเก็บเกี่ยวข้าวนั้นเป็นของเรา แต่ผลของต้นหญ้า ต้นฟางนั้นเป็นของเนืองนานั้น

นี่ก็เหมือนกัน การจะให้ เห็นไหม พระนี้ไม่ทำมาหากิน พระนี้มาแสวงหา พระนี้ได้เอาแต่สุขสบาย มันสุขสบายที่ไหน ในเมื่อถ้ากิเลสมันค้ำคั่นอยู่ในหัวใจ มันไม่มีใครสุขสบายหรอก กิเลสของเรา เห็นไหม เราต้องการปรารณา เราต้องการสิ่งใด พระก็มีความคิดเหมือนเรา พระก็มีกิเลสเหมือนเรา แต่ทำไมพระท่านพยายามข่มของท่านเอาไว้ ข่มของท่านไว้เพื่อที่จะเอาชนะมันไง ขึ้นจี้คอข้าง เห็นไหม ความข้างขึ้นจี้คอข้าง แล้วบัญชาข้างนั้นไปตามอำนาจของความข้างนั้น ฝึกฝนใจนั้น จนข้างนั้นอยู่ในอำนาจของความข้างนั้น นี่ก็เหมือนกัน เวลาคิด เวลาจิตมันค้ำคั่น เห็นไหม เปรียบเหมือนข้างสารที่ตกมัน แล้วไม่มีใครสามารถจะเอาชนะมันได้เลย

พระเราต้องพยายามประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม บวชแล้วต้องประพฤติปฏิบัติ การบวชนี้ได้บุญกุศลมาก ลูกบวชนี้พ่อแม่ได้บุญ ๑๖ กัป ๑๖ กัปเพราะอะไร? เพราะเลือดเนื้อเชื้อไข เห็นไหม เลือดเนื้อเชื้อไข ไข่ของแม่ออกมาจากไหน เป็นวัตถุนี้ธาตุ ๔ เป็นของแม่กับของพ่อออกมาเป็นเรา เห็นไหม แล้วเลี้ยงมาเลือดในอก กินเลือดในอกมาตลอด แล้วอันนี้มาค้าศาสนา

คำศาสนา เหมือนคำทฤษฎีนั้น ถ้าใครมาเจอทฤษฎีนั้น เห็นใหม่ ศาสนธรรมคือ คำสั่งสอน คือพระไตรปิฎกนี้เป็นธรรม แล้วบวชเข้ามาแล้วต้องมาศึกษา ถ้ามาศึกษาเวลา บวชขึ้นมา เวลาเราคลอด เห็นใหม่ ลูกคลอดออกมาจากแม่ ออกจากท้องของแม่นั้นเป็น ลูกของเรา เวลาพระเราออกมาจากโบสถ์ เห็นใหม่ ญัตติจิตตุดกรรม ญัตติออกมาจาก พระ ออกมา นั่นนะ เกิดมาเป็นพระนั้น ได้เพศของพระมา ตรงนั้นแม่ได้ ๑๖ กัป ๑๖ กัป เพราะอะไร? เพราะลูกนี้บวชออกมา นี่มาคำชูศาสนา ตัวศาสนานี้ เห็นใหม่

เวลาพระผู้ที่ปฏิบัติแล้วนี้เทวดา อินทร์ พรหม ยังต้องมาฟังธรรมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังต้องมาฟังธรรมกับอริยสาวกต่างๆ ที่รู้เรื่องของธรรม เพราะเขา ได้บุญกุศลไปเขาก็มีความสุข มีความเพลิดเพลินไปของเขา ชีวิตของเขาก็เป็นแบบนั้น ไป เขาไม่รู้เรื่องอริยสังขารอก เขาไม่รู้เรื่องความทุกข์หรืออก เขาจะมีแต่ความสุข เขาจะ เพลินในความสุข เขาจะคิดนะ อย่างพวกที่อยู่บนพรหมนี้เขาจะคิดว่าชีวิตเขาจะไม่มีการ ตาย เพราะมันเนิ่นนาน ชีวิตเขายาวไกลกว่าเรา เวลาของเขามากกว่าเรา เขาก็จะเพลินไป อย่างนั้น

แต่ถึงเวลาแล้วชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ชีวิตนี้ถึงที่สุดต้องพลัดพราก ออกไป นี้ ใจมันต้องพลัดออกไป มันเป็นกาลเวลา เราเกิดมามีตั้งแต่ลมหายใจเข้าและลม หายใจออก ตั้งแต่เกิดต้องหายใจตลอดไป จนกว่าลมหายใจขาดออกไปจากใจ อันนั้นนะ ดอกเบี้ยหรือกำไรของเรา มันจะให้ผลกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นสร้างสมมาตั้งแต่ตก คลอดออกมา

เด็กเกิดขึ้นมา เด็กมันมีวาสนา ในครั้งพุทธกาล เห็นใหม่ คนยากจน คนเชื่องใจ เป็นขอทาน แล้วเขาทำขอขึ้นมา ขอทานขึ้นมา มันก็หาอยู่หากินพอเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง แต่ พอท้องเด็กขึ้นมาไปขอทานก็ไม่ได้ ใครก็ไม่ให้หรือ เพราะกรรมของเด็กนั้น จนคลอด ออกมานะถ้าเอาเด็กไว้บ้าน แล้วออกไปหาขอทานจะได้พ้ออยู่พอกิน แต่ถ้าเอาเด็กนั้นไป ด้วยจะไม่พ้ออยู่พอกิน นั่นนะมันทุกข์ยากอย่างนั้น เพราะกรรมสิ่งนั้นให้มา

นี่เด็กเกิดขึ้นมาก็บุญกุศลของเขา บางคนเด็กเกิดขึ้นมา เห็นใหม่ ตั้งแต่ท้องเด็ก ลูกคนนี้จะมิบุญกุศลจะว่ามีอำนาจวาสนาของเรา มันราบรื่นไป นั่นแหละกรรมของเด็กก็ มิ กรรมของเราก็มี กรรมนี้พระพุทธรเจ้าถึงให้เชื่อกรรมไฉน กรรมนี้เป็นอินไทย เป็นเรื่อง

แปลกประหลาด เป็นความลึกถึลบัมห้ศรรย้มาก ซับซ้อนไปที่ใจ เช่น เราจะทำคุณงามความดี เราทำคุณงามความดีไป แต่เวลาเราจะตาย เห็นใหม่ เราคิดถึงสิ่งที่เป็นความชั่ว

พระ..สมัยพุทธกาลไปทางเรือ พระเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ แต่เวลาไปทางน้ำเอามือราน้ำไป ไปเกี่ยวเอาตะไคร่น้ำมันขาดไป นี่มันมีความกังวลใจกับตรงนั้น แล้วตกนั้นตายไป ตายไปพอดี ไปเกิดเป็นจระเข้ เห็นใหม่ นั่นนะ เพราะเวลาออกไป พระเป็นผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบไหม? แต่เวลาจะตายไปคิดถึงสิ่งใด คิดถึงสิ่งนั้นมันก็ไปเกิดสิ่งนั้น นี่อำนาจของกรรม

ถ้าเราทำคุณงามความดี เราศึกษาธรรม เห็นใหม่ เราศึกษาธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้คิดถึงความดี ให้คิดถึงบุญกุศลของเรา ถ้าเราตายในบุญกุศลของเราเราจะไปเกิดดีใจ เกิดในสิ่งที่ดี นี่กำไรขาดทุนอยู่ที่ตรงนี้ แล้วถึงตรงนี้ มันเป็นสัพเพ ธัมมา อนัตตา มันเป็นอนัตตา เห็นใหม่ มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมา ตั้งอยู่ แล้วดับไป แต่อำนาจของกรรมแล้วแต่มันสนองตรงไหน ถ้ามันสนองแล้วเราก็เกิดภพชาติ นั้น

สิ่งที่เกิดภพชาติ นั้น เห็นใหม่ นี่ถ้าเราเกิด เราเกิดมาเป็นพระ เราเกิดมาที่เราสึกไป เราก็ตายจากพระไปเป็นคฤหัสถ์ ตายจากคฤหัสถ์มาเกิดเป็นพระ ธรรมและวินัยนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ให้พวกเราชาวพุทธนะ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นผู้ดำรงไว้ เป็นผู้ตรวจสอบกัน พระไตรปิฎกเดี๋ยวนี้นี้ใครก็เปิดอ่านได้ ธรรมและวินัยนี้ใครก็รู้ได้ สิ่งที่ดีที่ถูกทุกคนก็ต้องรู้ แต่สิ่งที่ว่าเป็นกรรมมันอ่านแล้วมันตีความแล้วมันไม่เข้าใจ เห็นใหม่ มันไม่เข้าใจเพราะสิ่งนี้มันเป็นความลึกถึลบัมมาก มันเป็นวิมุตติ

วิมุตติจนกว่าสามารถไม่เป็นสมมุติได้ วิมุตตินี้ไม่มีใครสามารถสื่อออกมาได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่สามารถสื่อได้ แต่.. แต่ผู้รู้กันเข้าใจถึงกัน สิ่งทีเข้าใจถึงกันเพราะอะไร เพราะมันสุขเหมือนกัน มันมีเหมือนกัน มันจับต้องได้ มันสัมผัสได้ มันเป็นปัจจัยตั้ง จิตนี้เข้าไปสัมผัส พ้นจากกำไรและขาดทุน เกิดขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถประพฤติปฏิบัติได้ทั้งหมด

มรรค ผล นิพพานไม่ปิดกั้นจากใคร พระเจ้าสุทโธทนะเป็นพ่อขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคฤหัสถ์ เพราะเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน พาหิยะยังไม่ทัน

บวชก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ในครั้งพุทธกาลผู้ที่ไม่ได้บวชถึงที่สุดแห่งทุกข์ก็มี แต่การกระทำอย่างนั้นมันมีโอกาสน้อย

เวลาเราบวชเข้ามาแล้วนี่กิเลสมันคึ้นรนมาก คึ้นรนขึ้นมาเราพยายามตัดแปลงมัน พยายามต่อสู้กับมัน ต่อสู้กับกิเลสของตัวเอง ตัดแปลงตน แล้วเวลาของเรามีตั้งแต่บวชมา เห็นไหม ๒๔ ชั่วโมง เข้าขึ้นมาก็บิณฑบาตเพื่อดำรงชีวิต แล้วจากนั้นไปก็เป็นเวลาของเรา เว้นไว้แต่เรื่องความเป็นอยู่ นกมันยังมีรวงรังของมัน พระเราต้องมีภูมิที่อยู่อาศัย ก็ต้องทำความสะอาดที่อยู่อาศัยของเรา ข้อวัตรปฏิบัติถึงเป็นเครื่องดำเนินใจ สิ่งที่จะเป็นเครื่องดำเนินนั้นเป็นข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเพื่อควบคุมจิตใจ จิตใจมันจะไม่ยอมทำหระก มันไม่ยอมทำสิ่งใด เวลาประพฤติปฏิบัติก็ไม่อยากติดตาม แต่ทำสิ่งนั้นแล้วมันมาเสริมกัน เสริมกัน เห็นไหม

คนเรานี้ นักกีฬาเขาเล่นกันเขาต้องมีเวลาพักผ่อน นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติมันมีข้อวัตรขึ้นมา ให้เวลามันสมดุลใจ สมดุลกับเรา ฟ่อนคลายกับความที่ว่าการความตรึงเครียดในการกดกิเลสไว้ ฟ่อนคลายสิ่งนั้นออกมา ฟ่อนคลายมาเพื่อความสมดุลของมัน แล้วเดี๋ยวเราประพฤติปฏิบัติใหม่

เหมือนกัน ขณะที่เราทำข้อวัตรอยู่นั้นเราก็กำหนดพุทโธของเราไปด้วย กำหนดพุทโธของเราไป คำบริกรรม เห็นไหม อาหารของใจ ใจนี้มันเหมือนกับสิ่งที่ว่ามันแสวงหา มันทุกข์ยากมาก อารมณ์ความคิด เห็นไหม เราจะคิดสิ่งที่ฝงใจ สิ่งใดฝงใจจะคิดสิ่งนั้นบ่อยๆ อันนี้ที่สุดแล้วมันก็กวนใจ เห็นไหม ถ้าพอใจมันก็มีความสุขชั่วคราว นี่เหมือนฟ้าแลบ แต่เวลามันทุกข์ขึ้นมา เห็นไหม เหมือนกับเข็ม เสาคีมแทงเข้าไปที่หัวใจ ตรอกเข้าไปที่หัวใจนะ ความทุกข์เกิดขึ้น เหมือนเสาคีมตรอกเข้าไปที่หัวใจ แล้วก็มีความรู้สึกเจ็บปวดอยู่อย่างนั้น แต่ไม่เข้าใจวิธีแก้ไข เห็นไหม จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ทำความสงบในกรรมฐานสี่สิบห้อง”

ให้กำหนดพุทโธๆ พุทโธ ชัมโม สังโฆ กำหนดขึ้นมา กำหนดคือคำบริกรรมในคิดถึงตลอดเวลา นั่นคืออาหารของใจ เราเปลี่ยนอาหารของใจ จากที่มันเคยคิดเคยแสวงหาของมันโดยธรรมชาติของมัน เราบังคับของมันขึ้นมา เริ่มต้นต้องบังคับ เด็ก ถ้า

เรารักลูกของเรานะ เกิดขึ้นมาแล้วเราไม่ให้ศึกษาเล่าเรียนอยู่กับเรา อยู่ข้างตัวเราตลอดไป เราไม่ส่งเข้าโรงเรียน เด็กนั้นจะไม่มีวิชาชีพ

อันนี้ก็เหมือนกัน ใจของเรากำลังจะมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา เราต้องบังคับมัน บังคับให้มันกำหนดพุทโธๆ มันไม่กำหนดเราก็ต้องพยายามบังคับกำหนด กำหนดพุทโธๆ จนกว่ามันเป็นความเคยชิน ทำบ่อยครั้งเข้าๆ จะเป็นความเคยชิน ความเคยชินมันเห็นผลขึ้นมา เหมือนกินอาหาร มันต้องอิมเข้าสักวันหนึ่ง ถ้ามันอิมเข้าสักวันหนึ่ง ผลมันเกิดขึ้นมาจากใจ เราก็ทำได้

จิตนี้ก็สงบได้ จิตนี้สงบได้คือธรรมชาติของมัน สิ่งนี้มันมีอยู่โดยธรรมชาติของมัน ธรรมะนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ ในกัปนี้ เห็นใหม่ องค์ที่ ๔ องค์ที่ ๕ ต่อไปพระศรีอริยเมตไตรย ธรรมะนี้มีอยู่ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ก็จะมารื้อสัตว์ชนสัตว์อย่างนี้ตลอดไป

แล้วสิ่งนี้มีอยู่แล้วทำไมไม่เป็นความจริงได้ ในเมื่อจิตมันฟังชานได้มันต้องสงบได้โดยธรรมชาติของมัน แต่เพราะว่าเราไม่จริงจัง เป็นเพราะเราไม่จริงจัง เราไม่จริงของเราเอง อาหารที่ว่าป้อนให้ใจกินเราไม่จริงจัง เห็นไหม อาหารของกาย อาหารตกเข้าปากกินมันง่ายแสนง่าย แต่อาหารของใจ เวลามันกินเข้ามามันผลัดไส เพราะกิเลสมันเคยตัวของมัน มันเคยมีอำนาจวาสนา มันเคยเป็นเจ้าใหญ่ในหัวใจของเรา มันคิดมันแสวงหาของมัน มันเป็นอิสระของมันขึ้นมา จนมันฝันของมันตลอดไป จนเราเอาธรรมนี้เข้าไปแทรก ถ้าเรามีความเชื่อ อำนาจวาสนาของเขาอยู่ตรงนี้นะ

นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่าลึกซึ้งๆ อย่างนี้ ลึกซึ้งเพราะว่ามันคาดหมายไม่ได้ แล้วมันไม่เห็นความสำคัญไฉน คนไม่เห็นความสำคัญ คนนั้นจะไม่สนใจเลย อาหารถ้าไม่มีความสำคัญร่างกายนี้อยู่ได้อย่างไร อาหารของใจ คนก็ไม่เห็นความสำคัญของมัน ถ้าไม่เห็นความสำคัญของสิ่งที่เป็นธรรมนั้นคือใจหายบ ใจจะละเอียดใจจะหายบอยู่ตรงนี้ คนที่ว่าคนที่มีใจละเอียดขึ้นมาจะมีความศรัทธา มีความอยากประพฤติปฏิบัติ ถ้าอยากประพฤติปฏิบัติก็อยากพ้นจากทุกข์ ถ้าอยากจะพ้นจากทุกข์ก็ต้องพยายามตัดแปดตน ต้องพยายามฝืนตน ฝืนตนก็พอใจกับคำภาวนา เห็นไหม พอใจกับคำบริกรรมต้องกำหนดพุทโธๆ จนมันสงบขึ้นมา จิตนี้สงบ พอจิตสงบเข้ามา

มันจะมีความสุขของมัน ตั้งแต่เล็กน้อยเข้าไปนะ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ มันจะมีความสุขของมันไป จนติดได้ คนได้สมาธิก็ติดในสมาธิ ติดในความสุขของตัวเอง

แต่มันเป็นหินทับหญ้าไว้ มันไม่ชำระกิเลส จนกว่าจะเริ่มวิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม สิ่งนี้เป็นติด ติดเพราะเราติดเราเอง มันมีพื้นฐานเราติด เรามีเงิน เราถึงซื้อสิ่งต่างๆ ได้ ถ้าเราไม่มีเงินเราซื้ออะไรไม่ได้เลย เราจะอยากได้อะไรเราเอาเงิน แลกเอาได้ มันมีใจอยู่ ใจตัวนี้มีพื้นฐาน ใจตัวนี้เกาะเขาหมดเลย ถ้าจะทำลายใจตัวนี้จะทำลายตรงไหน? แล้วทำลายไปเป็นนามธรรมจะทำได้อย่างไร ทำลายได้ด้วยวิปัสสนาญาณ เห็นไหม ด้วยปัญญาที่เห็น ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นมาได้ต้องมีสัมมาสมาธิก่อน

ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิ คนที่มีปัญญามาก ปัญญาของโลก โลภียะ เห็นไหม คนที่มีปัญญามาก ถ้ามันเป็นคนดี มันก็เป็นประโยชน์กับโลก คนที่มีปัญญามากมีความคดโกง มันก็โกงทั้งโลกเลยล่ะ มันเอาโลกนี้เป็นของมันได้ มันพยายามโกงของมัน นั่นนะ ปัญญาอย่างนั้นมันเป็นปัญญาของโลกียะ มันเป็นปัญญาของชั้น ๕ มันเป็นสิ่งที่มียู่ในโลกประจำโลกอยู่แล้ว ใครจะมีดีมีชั่วก็เป็นเรื่องของมัน

แต่ภาวนามยปัญญานี้อาศัยความบริสุทธิ์ จิตนี้สะอาดบริสุทธิ์เพราะเป็นสัมมาสมาธิ จิตนี้บริสุทธิ์ไม่มีตัวตน มันอาศัยความบริสุทธิ์ของมันขึ้นมา มันถึงความดีชอบ ถ้าดีชอบมันเป็นโลกุตตรปัญญา สิ่งในโลกุตตรปัญญา เป็นสิ่งที่ว่าเพราะเข้าไปกำจัดในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม กำจัดสิ่งที่จิตไปเกาะเกี่ยวกับมัน เห็นสภาวะสิ่งนี้เป็นอนิจจัง สิ่งนี้เป็นอนัตตา ไม่เป็นความจริง แล้วมันจะปล่อยๆ ปล่อยจนถึงที่สุด มันจะขาด เห็นไหม

นั่นนะคือการบวชใจ ใจนี้บวชขึ้นมาเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา บวชแล้วต้องบวชใจอีกชั้นหนึ่ง ถ้าบวชกายขึ้นมาเฉยๆ นี่นะมันบวชแต่รูปเป็นสมมุติ ไม่มีสมมุติไม่มีต้นทุน มันก็ขึ้นไปไม่ได้ ต้นทุนอย่างหยาบๆ เห็นไหม ต้นทุนอย่างละเอียดคือหัวใจ ต้นทุนละเอียดคือหัวใจนะ คนมีหัวใจคือมีลมหายใจออกยังมีชีวิตอยู่ นี่คือต้นทุนใหญ่ ถ้าลมหายใจขาดแล้วหมดไปเลย

คนบวชขึ้นมานี่ก็ต้นทุนหนึ่ง ต้นทุนที่ว่ามันมีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติไม่เหมือนฆราวาสเขา ฆราวาสเขาต้องหาอยู่หากินเลี้ยงชีวิตไป พระนี่บิณฑบาตขึ้นมา ภิกขาจารก็เป็นสัมมาอาชีพะ เลี้ยงชีวิตชอบ นี่มันเป็นต้นทุนอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียดเข้าไป คนมันจะเห็นประโยชน์ของมันขึ้นมา แล้วจะพยายามปฏิบัติของเราขึ้นไป ฟ้นจากทุกข์ได้

ศาสนานี้ฟ้นจากทุกข์ สอนให้ฟ้นจากทุกข์ได้ ทุกข์นี้มีอยู่ ทุกข์นี้ควรกำหนด ทุกข์นี้ต้องทำลายไปด้วยศาสนธรรม ด้วยภาวนามยปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น เอวัง